

Рискове от инвестиране в комплексни продукти

Основни послания

- Ако не разбирате основните характеристики на предлагания продукт, нито съпътстващите го основни рискове, не инвестирайте. Вместо това разгледайте възможността да потърсите професионален съвет относно това, коя инвестиция е подходяща за вас.
- Трябва да знаете, че понякога наименованието на един продукт може да не отразява характеристиките на продукта. Пазете се от обещания за „голяма“, „гарантирана“, „осигурена“ или „абсолютна“ възвръщаемост. Тези обещания често се оказват подвеждащи.
- Бъдете предпазливи, ако ви е необходим достъп до парите ви преди срока, в който се очаква продуктът да се изплати.
- Преди да инвестирате, разберете какви са общите разходи. Разходите за дадена инвестиция влияят върху възвращаемостта, която по всяка вероятност ще получите. Освен това може да се предлагат подобни, не толкова комплексни продукти, изискващи по-малки разходи.

Защо отправяме това предупреждение?

През настоящия период на исторически ниски лихвени проценти, инвестиционните посредници реагираха на търсенето на печалби от

инвестиции чрез предлагане на комплексни инвестиционни продукти. Някои от тези продукти са предназначени за даване на достъп на инвеститорите на дребно до различните видове активи (капиталови ценни книжа, облигации, суровини) и до инвестиционни стратегии, достъпни по-рано само за професионалните инвеститори.

Често пъти комплексните продукти се предлагат агресивно на пазара. Рекламите понякога използват примамващи слогани като „абсолютна възвращаемост“, „гарантиран“ и „осигурен растеж“ или рекламират доходност, далеч надхвърляща предлаганата понастоящем от банките. Тези гръмки обещания често се оказват подвеждащи или означават нещо различно от онова, което може да сте разбрали.

Инвеститорите често не разбират как работят тези комплексни продукти. По-конкретно, свързаните с тях рискове, разходи и очаквани печалби в много случаи не са непосредствено видими, нито лесни за разбиране.

Някои комплексни продукти изискват познания на високо ниво, за да бъдат преценени и оценени рисковете. Те се нуждаят освен това от активно управление и следене във времето. Активното управление и следене често е твърде времепоглъщащо, непрактично и трудно за инвеститорите на дребно. Трябва да имате предвид тези трудности, когато обмисляте да инвестирате в комплексни продукти.

Организациите, класифицирани като професионални инвеститори, трябва да преценят дали са добре оборудвани и притежават експертния опит, за да осъществят необходимото равнище на активно управление и следене.

За какви „комплексни продукти“ говорим?

Комплексният характер, или сложността, е относително понятие. Много елементи могат да направят даден продукт труден за разбиране. Даден продукт може по всяка вероятност да бъде сметнат за комплексен, ако този продукт:

- е дериват или включва дериват (дериватът е финансов инструмент, чиято стойност се основава на друг финансов инструмент или на друг основен финансов актив или индекс, например чуждестранни валути или лихвени процент — те често биват включени в даден финансов продукт с цел създаване или засилване на определена финансова стратегия, както и за предотвратяване или компенсиране на някои рискове);
- има основни активи или индекси, които не могат да бъдат лесно остойностени или

чиито цени или стойности не са публично достъпни;

- има определен инвестиционен хоризонт, например със санкции в случай на ранно оттегляне, които не са ясно обяснени;
- използва много променливи или сложни математически формули за определяне на възвращаемостта на вашите инвестиции;
- включва гаранции или капиталова защита, които са условни или частични или които могат да отпаднат при настъпването на определени събития.

Следните конкретни продукти са примери за продукти, които следва да се разглеждат като комплексни: ценни книжа, обезпечени с активи; някои видове облигации, например конвертируеми или подчинени; сертификати; договори за разлики; дългови ценни книжа, обвързани със заеми; структурирани продукти; и варанти.

Какви са основните рискове и недостатъци на инвестирането в комплексни продукти?

Въпреки че комплексните продукти могат да ви донесат печалби, има някои рискове и потенциални недостатъци, свързани с инвестирането в комплексни продукти. Тези рискове и недостатъци може да не са очевидни и лесни за разбиране. Трябва да сте напълно наясно с тях и да сте сигурни, че разбирате достатъчно добре основните характеристики на продукта, за да вземете информирани инвестиционни решения.

Риск по отношение на ликвидността

Риск по отношение на ликвидността е рискът, че няма да можете да продадете продукта лесно, ако ви се налага да го направите преди края на инвестиционния хоризонт. Ако вашият продукт не е ликвиден, както е често случаят с комплексните продукти, много е вероятно да ви се наложи да продадете продукта при голяма отстъпка от покупната цена (и поради това да загубите пари) или да не успеете изобщо да го продадете.

Риск, свързан с ливъриджа

„Ливъридж“ е термин, използван за описание на начини или стратегии за умножаване на потенциалните печалби и загуби, например заемане на пари или използване на продукти като деривати. Може да ви бъде предложено да инвестирате с ливъридж с оглед на евентуално постигане на по-висока възвръщаемост, но трябва да имате предвид, че ливъриджът може лесно да умножи и загубите.

Пазарен риск

Пазарен риск е ежедневният риск от загуби в резултат на движения на пазарните цени. Комплексните продукти може да ви изложат на няколко пазарни риска, тъй като често са предназначени за инвестиране в отделни основни пазари (напр. в акции, лихвени проценти, обменни курсове, суровини).

Кредитен риск

Кредитен риск е рискът емитентът на продукта или фирмата, която работи с него, да обяви несъстоятелност и да не може да изпълни договорните си задължения за изплащане на вашите инвестиции.

Някои инструменти се оценяват от агенциите за кредитен рейтинг. Ако възнамерявате да инвестирате в оценен инструмент, трябва да сте сигурни, че разбирате какво означава рейтингът. Ниският рейтинг е признак, че е налице по-висок риск за изпадане в несъстоятелност на емитента и че няма да си върнете инвестираните пари. Високият рейтинг означава, че вероятността за несъстоятелност на емитента е много по-малка, но това не значи непременно, че инвестицията ще ви донесе очакваната възвращаемост. Трябва да имате също така предвид, че рейтингът на даден емитент може да се променя през жизнения цикъл на продукта.

Цена на комплексния характер

Комплексните структури в даден проект могат да означават, че продуктът има по-висока цена, защото плащате за основните характеристики на продукта. Освен това таксите и комисионите обикновено са вградени в структурата на продуктите и поради това не се виждат веднага.

Допълнителна информация

Винаги проверявайте дали фирмата, с която сте установили контакт, има право да извършва инвестиционна дейност във вашата страна. Можете да направите това на уебсайта на националния регулаторен орган на фирмата. Ако дадена фирма не е оторизирана или регламентирана, по-голяма е вероятността тя да не е в съответствие с правилата за защита на инвеститора и вие може да нямате достъп до процедури за подаване на жалби или до схеми за компенсация.

Списък на всички регулаторни органи и техните уебсайтове е даден и на сайта на ESMA на адрес: <http://www.esma.europa.eu>.